

Firmy a udržateľnosť

Sprievodca ESG princípmi

Obsah

Obsah

Príhovor	4
Udržateľnosť ako celosvetový cieľ	6
Udržateľnosť v Európskej únii	8
Udržateľnosť a firmy	9
ESG vo firemnom biznise	10
Prečo sa má firma zaujímať o udržateľnosť	10
Povinné vykazovanie údajov o udržateľnosti firiem	13
Smernica o vykazovaní informácií o udržateľnosti podnikov (CSRD)	15
Európske štandardy podávania správ o udržateľnosti (ESRS)	17
Taxonómia EÚ	19
ESG riziká a ich vplyv na ziskovosť firiem	21
Dekarbonizácia a firmy	24
Čo je skleníkový plyn?	25
Dekarbonizácia a emisie priemyselných odvetví	27
ESG optikou banky	29
Dáta ako výzva	32
Udržateľnosť a Tatra banka	33
Kontakty	36

Príhovor

The background features a series of overlapping, three-dimensional geometric planes in shades of gray. A prominent feature is a large, diagonal hatched pattern that creates a sense of depth and movement across the lower right portion of the page.

Príhovor

Implementácia princípov udržateľnosti do podnikania je jednou z najväčších zmien v podnikateľskom prostredí za posledné roky. Zároveň je to však aj výzva, ktorej banky čelia spoločne so svojimi klientmi. Udržateľnosť v podnikaní sa stáva novým štandardom, od akceptácie ktorého bude do značnej miery závisieť finančná výkonnosť firmy v budúcnosti.

Úlohou bánk v transformácii ekonomiky na bezuhlíkovú je sprevádzať svojich klientov na ceste k napĺňaniu ich ESG cieľov, ale hlavne financovať ich udržateľné investície.

Vyhodnocovaním ESG rizík banky chránia prostriedky svojich klientov a financovaním zelených investícií znižujú nielen klientovu, ale aj vlastnú uhlíkovú stopu. V oblasti udržateľnosti sa potrebujeme všetci navzájom. Firmy, banky, verejný sektor aj spotrebiteľia. Žiadna z aktivít v tejto oblasti nie je zbytočná, každá informácia, ktorá posúva úroveň povedomia o ESG smerom nahor, je užitočná. Len spoločnými silami vieme dosiahnuť definované ciele a posunúť sa od deklarácií k činom. Na to sú však potrebné nemalé finančné prostriedky, know-how, ale aj silný záväzok podporovať ESG témy. Toto všetko vám, našim klientom, ponúkame. Verím, že táto príručka vám pomôže zorientovať sa v oblasti ESG a správne nastaviť svoje ESG ciele, ako aj konkrétnu cestu k ich naplneniu.

Teším sa, že na tejto ceste budeme opäť kráčať spoločne.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Zuzana Košťalová'.

Zuzana Košťalová

členka predstavenstva zodpovedná za korporátne a privátne bankovníctvo a oblasť kapitálových trhov

Udržitelnosť

ako celosvetový cieľ

The background features several overlapping, semi-transparent geometric planes in shades of gray. A prominent feature is a large, diagonal hatched pattern that spans across the middle of the image, creating a sense of depth and movement.

Udržateľnosť ako celosvetový cieľ

Udržateľný rozvoj spoločnosti je dnes jedným z hlavných deklarovaných cieľov väčšiny krajín sveta. Jeho podstatou je **uspokojovanie potrieb súčasnej generácie bez ohrozenia schopnosti budúcich generácií uspokojovať ich vlastné potreby**.

Udržateľnosť automaticky neznamená zastavenie vývoja ani okamžité zníženie ekonomického rastu. Na dosiahnutie udržateľného rozvoja je však potrebné zosúladiť férový hospodársky rast s ochranou životného prostredia a zohľadniť sociálne aspekty.

Základným dokumentom definujúcim celosvetové priority a ciele v oblasti udržateľnosti je **Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj**, prijatá členskými krajinami Organizácie spojených národov (OSN) v roku 2015.

Agenda 2030 definuje **17 cieľov udržateľného rozvoja** (Sustainable Development Goals – SDGs) v troch oblastiach života: **v environmentálnej, sociálnej a v oblasti riadenia**. Tieto tri dimenzie, vyjadrené skratkou **ESG (environmental, social, governance)**, sa považujú za **tri piliere udržateľnosti**.

17 cieľov udržateľného rozvoja

Udržateľnosť v Európskej únii

Európska únia (EÚ) implementuje princípy udržateľného rozvoja spolu so závermi Parížskej dohody prostredníctvom postupne prijímanej legislatívy.

Základnými dokumentmi z oblasti udržateľnosti prijatými na pôde Európskej únie sú:

- Európska zelená dohoda (European Green Deal), ktorou sa EÚ zaväzuje znížiť emisie skleníkových plynov o 55 % do roku 2030 oproti roku 1990 a do roku 2050 dosiahnuť **klimatickú neutralitu**, ako aj
- Akčný plán pre financovanie udržateľného rastu, ktorého cieľom je vybudovať rámec pre udržateľné investície a podporiť transparentnosť v hospodárstve.

Čo je klimatická neutralita?

Klimatická neutralita znamená **nulové ČISTÉ emisie**, teda rovnováhu medzi vyprodukovanými a pohlenenými emisiami skleníkových plynov.

Nejde o nulové emisie, ako sa často chybne interpretuje. Prirodzenými pohlcovačmi skleníkových plynov sú lesy, pôda a oceány. Ich kapacita však v súčasnosti nepostačuje na pohltenie všetkých vyprodukovaných emisií.

Na objavenie účinných a dostupných technológií z oblasti pohlcovania skleníkových plynov sa stále čaká.

Udržitelnost

a firmy

ESG vo firemnom biznise

Udržateľnosť a jej tri piliere (environmentálny, sociálny a pilier riadenia) sa týkajú aj firiem. Vo firme sú jednotlivé piliere udržateľnosti reprezentované nasledovne:

E

(Environmental)

vplyv firmy na životné prostredie, napr. prostredníctvom produkovaných emisií, nakladania s odpadom a vodou, ale aj **vplyv meniaceho sa životného prostredia na firmu**

S

(Social)

vplyv firmy na spoločnosť, napr. na zákazníkov, komunity, ale aj na zamestnancov firmy a obchodných partnerov

G

(Governance)

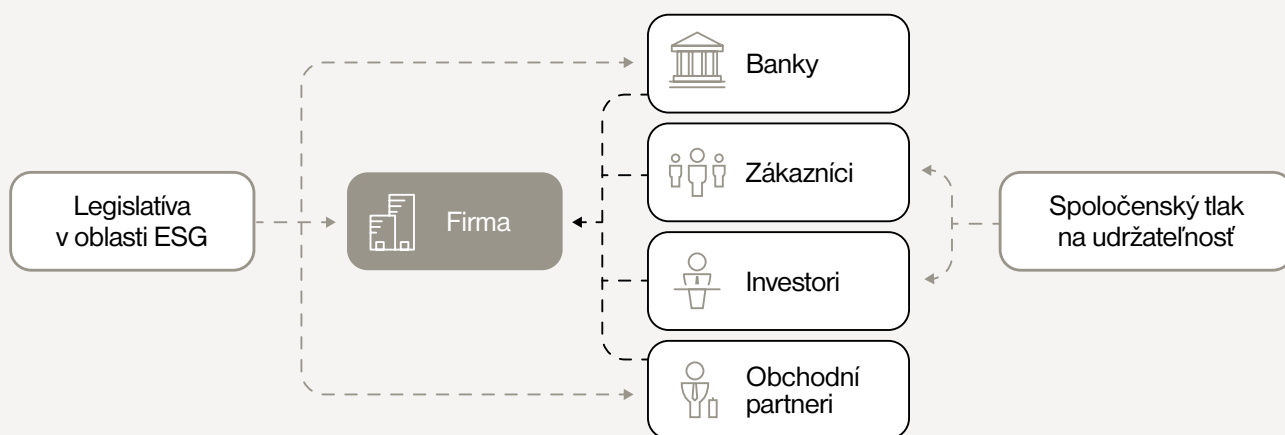
riadenie spoločnosti, miera transparentnosti v riadení, predchádzanie korupcii a nekalým praktikám

Prečo sa má firma zaujímať o udržateľnosť

Ciele Európskej únie v oblasti udržateľnosti sa týkajú nielen jednotlivcov a krajín, ale aj firiem. Práve firmy a ich činnosť sú totiž jedným z hlavných faktorov ovplyvňujúcich životné prostredie a spoločnosť ako takú. Bez zapojenia firiem nie je možné dosiahnuť v hospodárstve trvalú udržateľnosť a prejsť od lineárnej k cirkulárnej ekonomike.

Princípy ESG sú do ekonomík implementované legislatívne a **vplyv ESG legislativy na fungovanie firiem sa prejavuje:**

- **PRIAMO** prostredníctvom **priamych legislatívnych povinností** firmy v oblasti ESG,
- **NEPRIAMO** prostredníctvom **interakcií firmy s investormi, bankami, obchodnými partnermi či zákazníkmi**, ktorých vzťah k danej firme či nároky na ňu kladené ovplyvňujú ich vlastné legislatívne povinnosti. Na firmy zároveň nepriamo vplyva aj všeobecný tlak spoločnosti na udržateľnejšie správanie v podnikaní.

Investori

- Posudzujú ESG výkonnosť firmy, ktorá sa stáva jedným z kľúčových ukazovateľov (KPIs) pri hodnotení firiem.
- Posudzujú, ako firma pracuje s ESG rizikami, keďže **lepšie narábanie s ESG rizikami** a ich eliminácia budú do budúcnosti znamenať **lepšiu finančnú výkonnosť firmy**.

Obchodní partneri

- Posudzujú ESG výkonnosť svojich obchodných partnerov s cieľom **optimalizovať vlastnú ESG výkonnosť**, napr. z dôvodu nefinančného reportingu alebo z dôvodu realizovania vlastných ESG cieľov.
- Musia v rámci nefinančného reportingu vykázať nielen vplyv svojich vlastných aktivít na životné prostredie a spoločnosť, ale aj **vplyv vyplývajúci z celého hodnotového reťazca firmy** (teda aj z aktivít dodávateľov).

Banky

- Povinnosť implementovať ESG faktory do úverových a rizikových politík, ako aj do úverových postupov vyplýva z bankovej regulácie.
- Banky vykonávajú pri poskytovaní úverov firmám ESG posúdenie v dvoch úrovniach, a to: posúdenie ESG výkonnosti klienta a posúdenie transakcie, ktorú klientovi financujú.
- Banky majú povinnosť nefinančného reportingu, ktorá zahŕňa povinnosť vykazovať ESG dáta ich klientov.

Zákazníci

- V prípade, že ide o firmy, môžu mať tiež povinnosti nefinančného reportingu, v rámci ktorých zvažujú pri svojich nákupných rozhodnutiach aj ESG výkonnosť dodávateľov, aby tak optimalizovali vlastné ESG vplyvy.
- Fyzické osoby ako zákazníci podľa väčšiny spotrebiteľských prieskumov čoraz častejšie zohľadňujú ESG faktor pri rozhodovaní o svojich nákupoch.

Povinné vykazovanie

údajov o udržateľnosti firiem

Povinné vykazovanie údajov o udržateľnosti firiem

Povinné vykazovanie nefinančných údajov firiem zaviedla do európskej praxe **smernica o zverejňovaní nefinančných informácií (Non-Financial Reporting Directive – NFRD)**.

Podľa tejto smernice majú povinnosť vykazovať nefinančné údaje veľké spoločnosti nad 500 zamestnancov a subjekty verejného záujmu. Smernica však neobsahuje konkrétne štandardy pre vykazovanie, čo nezriedka viedlo k nízkej kvalite vykazovaných informácií a nemožnosti ich porovnať. Potreba stanoviť exaktné pravidlá zverejňovania a dosiahnuť tak relevantné, porovnateľné a zrozumiteľné údaje v dostatočnom rozsahu viedla k prijatiu novej **Smernice o vykazovaní informácií o udržateľnosti podnikov (Corporate Sustainability Reporting Directive – CSRD)**.

Smernica CSRD nahrádza smernicu NFRD a zároveň rozširuje počet subjektov, na ktoré sa požiadavky na vykazovanie vzťahujú, z približne 11-tisíc európskych spoločností na asi 49-tisíc firiem.

POVINNOSŤ	SPÔSOB	ČO JE UDRŽATEĽNÉ
štruktúrovane reportovať aktivity firmy v oblasti udržateľnosti vyplýva z európskej smernice Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) .	akým reportovať, a požiadavky na rozsah reportingu obsahujú štandardy European Sustainability Reporting Standards (ESRS) .*	na účely reportingu vrátane technických kritérií pre jednotlivé aktivity definuje Taxonómia EÚ .

* Aktuálne sú dostupné len návrhy štandardov, ich finálne schválenie sa očakáva v priebehu roka 2023.

Smernica o vykazovaní informácií o udržateľnosti podnikov (CSRD)

(Corporate Sustainability Reporting Directive – CSRD)

- Zavádza **povinnosť firiem štruktúrovane vykazovať svoje aktivity v oblasti udržateľnosti**, resp. vo všetkých troch jej pilieroch – v environmentálnom, sociálnom a v oblasti riadenia.
- Do národnej legislatívy je implementovaná prostredníctvom novely **zákona o účtovníctve** (novela je účinná od 1. 6. 2024).
- Zverejnenie údajov o udržateľnosti bude mať formu **správy o udržateľnosti**, ktorá bude súčasťou výročnej správy spoločnosti a musí obsahovať údaje v štruktúre stanovenej štandardami ESRS.
- Správa o udržateľnosti musí byť overená treťou stranou (obmedzené uistenie) a strojovo čitateľná z dôvodu ďalšieho spracovania vykazovaných údajov.

Správa o udržateľnosti sa v zmysle navrhovaných štandardov ESRS bude skladať z nasledovných častí:

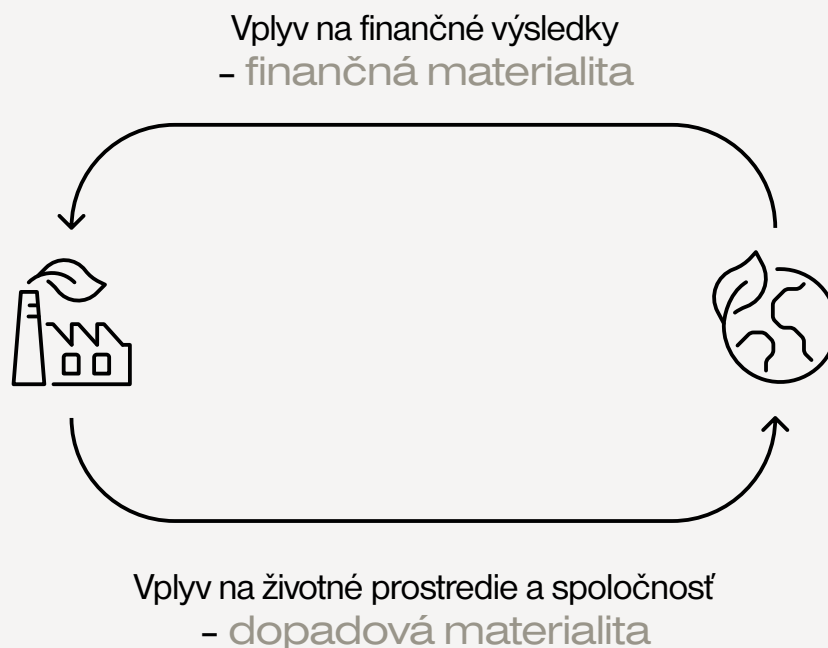
1. všeobecné informácie
2. environmentálne informácie
3. sociálne informácie
4. informácie o riadení spoločnosti
5. údaje podľa článku 8 **Taxonómie EÚ** (pozri kapitolu Taxonómia EÚ)

Základným princípom vykazovania v zmysle direktívy CSRD je **princíp dvojitej materiality**.

Dvojitá materialita znamená, že na účely vykazovania musí firma skúmať súčasne:

- vplyv vonkajšieho prostredia na firmu (finančná materialita) a **ZÁROVEŇ**
- vplyv firmy na vonkajšie prostredie (dopadová materialita)

Prostredníctvom analýzy dvojitej materiality firma zdefiniuje, aké témy sú pre ňu významné, a dané témy musia byť zahrnuté do správy o udržateľnosti spoločnosti. Tento proces sa nazýva **posúdenie významnosti**.

Časový harmonogram zverejňovania správ o udržateľnosti v zmysle CSRD

Rok 2025 (report za rok 2024):

- Spoločnosti s **viac ako 500 zamestnancami a subjekty verejného záujmu** v zmysle zákona o účtovníctve, na ktoré sa doteraz vzťahovala smernica NFRD.

Rok 2026 (report za rok 2025):

- **Veľké spoločnosti** spĺňajúce aspoň dve z nasledovných kritérií: a) **viac ako 250 zamestnancov** a buď b) čistý obrat vyšší ako 50 miliónov EUR, alebo c) aktíva vyššie ako 25 miliónov EUR.

Rok 2027 (report za rok 2026):

- **Malé a stredné podniky kótované na burze v rámci EÚ**. Spoločnosti patriace do tejto kategórie však zrejme budú mať možnosť požiadať v odôvodnených prípadoch o odklad povinnosti o jeden rok.

Malé a stredné podniky neobchodované na burze predbežne **nemajú** v zmysle CSRD povinnosť reportovať svoje údaje o udržateľnosti. Zavedenie uvedenej povinnosti pre tieto podniky je však pravdepodobne len otázkou času.

Európske štandardy podávania správ o udržateľnosti (ESRS)

(European Sustainability Reporting Standards – ESRS)

- Ide o štandardy pre vykazovanie udržateľnosti v zmysle smernice CSRD.
- Firmy, ktoré sú podľa CSRD povinné zverejňovať svoje údaje o udržateľnosti, tak musia urobiť v štruktúre danej štandardmi ESRS.
- Štandardy obsahujú 12 dokumentov, z ktorých dva sú všeobecné a desať rozdelených podľa jednotlivých oblastí E, S a G.

Prehľad aktuálne vydaných návrhov ESRS štandardov

Všeobecné štandardy	<ul style="list-style-type: none">■ Všeobecné zásady (ESRS 1)■ Všeobecné informácie o stratégii, správe a riadení dopadov, rizík a príležitostí (ESRS 2)
Environmentálne zverejnenia	<ul style="list-style-type: none">■ Zmena klímy (ESRS E1)■ Znečisťovanie (ESRS E2)■ Vodné a morské zdroje (ESRS E3)■ Biodiverzita a ekosystémy (ESRS E4)■ Využívanie zdrojov a obehové hospodárstvo (ESRS E5)
Sociálne zverejnenia	<ul style="list-style-type: none">■ Vlastná pracovná sila (ESRS S1)■ Pracovná sila v hodnotovom reťazci (ESRS S2)■ Vplyv na komunity (ESRS S3)■ Zákazníci a koneční užívatelia (ESRS S4)
Zverejnenia o riadení	<ul style="list-style-type: none">■ Obchodné správanie (ESRS G1)

ESRS štandardy sú dostupné [tu](#).

Taxonómia EÚ

- Ide o **klasifikačný systém** definujúci, ktoré ekonomické činnosti môžu byť považované za environmentálne udržateľné, teda za zelené.
- Nariadenie o taxonómii stanovuje **6 environmentálnych cieľov**, k plneniu ktorých majú definované ekonomické aktivity významne prispievať:

Environmentálne udržateľná („zelená“) ekonomická činnosť musí spĺňať všetky nasledovné podmienky:

- **významne prispieva** k plneniu jedného alebo viacerých environmentálnych cieľov,
- **výrazne nenarúša** plnenie žiadneho zo zvyšných environmentálnych cieľov („do no significant harm“ princíp),
- **vykonáva sa v súlade s minimálnymi sociálnymi štandardmi** týkajúcimi sa ľudských práv a pracovného práva,
- **spĺňa technické kritériá** stanovené v delegovaných nariadeniach Taxonómie EÚ.

Údaje podľa článku 8 Taxonómie EÚ:

Nariadenie o taxonómii zavádza pre firmy nové **vykazovacie povinnosti**. Jednou z nich je zverejňovanie kľúčových ukazovateľov výkonnosti (ďalej len „KPIs“ – key performance indicators) vychádzajúcich z pomeru zelených aktív (Green Asset Ratio):

- pomer udržateľných činností na celkovom obrate spoločnosti,
- pomer udržateľných činností na kapitálových výdavkoch (CapEx-och),
- pomer udržateľných činností na prevádzkových výdavkoch (OpEx-och).

Ukazovatele majú informovať investorov a ostatné zainteresované strany, do akej miery je podnikateľská činnosť firmy udržateľná, a čo robí spoločnosť preto, aby sa jej environmentálna udržateľnosť zvýšila.

Nariadenie o Taxonómii EÚ je dostupné [tu](#).

ESG riziká

a ich vplyv na ziskovosť firiem

ESG riziká a ich vplyv na ziskovosť firiem

Prispôsobenie sa zmene klímy a jej následkom bude v nasledujúcom období jednou z hlavných výziev, ktorým budú čeliť nielen krajiny a jednotlivci, ale aj firmy. Preto je dvojitá materialita základným princípom pri vykazovaní informácií z oblasti udržateľnosti. Jej princípmi sú:

- posúdenie vplyvu firmy na životné prostredie a spoločnosť, ale aj
- posúdenie vplyvu zmeny klímy a spoločenského nastavenia na činnosť a hospodárenie firmy do budúcnosti.

ESG riziká, ktoré by mali firmy zohľadniť pri posudzovaní vplyvov a tvorbe svojej ESG stratégie, sú nasledovné:

Fyzické riziká

Tranzitné riziká
(riziká prechodu)

Fyzické riziká

sú riziká priamo vyplývajúce zo zmeny klímy, ako napríklad riziko záplav a zosuvov pôdy, hurikánov a extrémnych búrok, horúčav, sucha a lesných požiarov.

Podľa analýzy Inštitútu environmentálnej politiky pri Ministerstve životného prostredia SR (IEP) sú najvýraznejšími klimatickými hrozbami na Slovensku:

- extrémne horúčavy
- extrémne zrážky
- sucha

Stupne ohrozenia územia Slovenska klimatickými hrozbami:

Stupne ohrozenia extrémnymi horúčavami

Stupeň 1 Stupeň 10

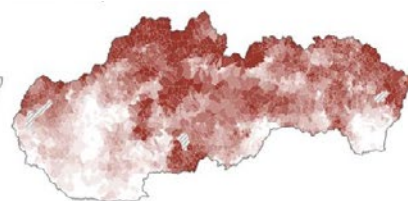

Stupne ohrozenia suchom

Stupeň 1 Stupeň 10

Stupne ohrozenia extrémnymi zrážkami

Stupeň 1 Stupeň 10

Stupeň 1 - nízke ohrozenie
Stupeň 10 - vysoké ohrozenie

Zdroj: Inštitút environmentálnej politiky

Extrémnymi horúčavami je najviac ohrozený juh Slovenska vrátane hlavného mesta Bratislavy. Najrizikovejšími okresmi sú Bratislava I, Komárno a Nové Zámky, vo vysokom stupni ohrozenia sú aj okresy Šaľa, Lučenec a Rimavská Sobota. **Viac ako 16 % obyvateľov Slovenska žije v oblastiach s najvyšším stupňom ohrozenia extrémnymi horúčavami.**

Suchá predstavujú významné riziko pre **okresy na juhozápade krajiny vrátane Žitného ostrova**, ktorý je dôležitou poľnohospodárskou oblasťou a najväčšou zásobárňou pitnej vody na Slovensku. Suchá tak priamo ohrozujú zásobovanie vodou a potravinovú bezpečnosť krajiny. Okresy s najvyšším stupňom ohrozenia sú Bratislava II, Senec a Bratislava V.

Hrozba **extrémnych zrážok** sa sústreďuje najmä na severe krajiny, pričom najrizikovejšie sú okresy Tvrdošín, Dolný Kubín a Kysucké Nové Mesto.

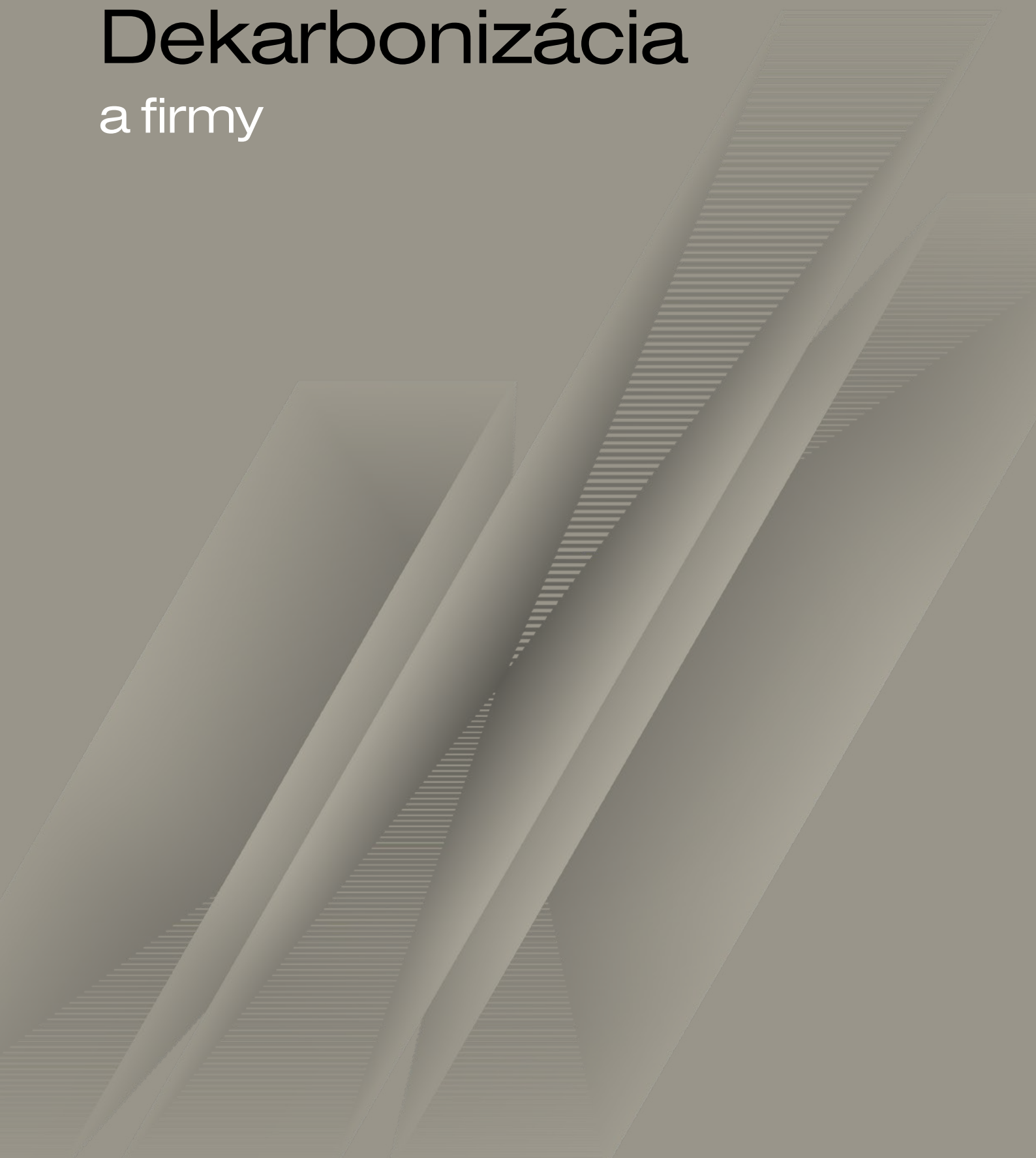
Tranzitné riziká

(riziká prechodu)

vyplývajú najmä z meniacej sa situácie na trhu, ako napríklad nálada investorov a spotrebiteľov, legislatíva a regulácia, ako aj nástup nových technológií. Tranzitné aj fyzické riziká by mali byť zohľadnené v ESG stratégii firmy. Pokiaľ sa firma týmto zmenám neprispôbi, môže to pre ňu znamenať stratu investorov, obchodných príležitostí a priame ohrozenie hospodárenia v budúcnosti.

Dekarbonizácia

a firmy

Dekarbonizácia a firmy

Dekarbonizácia je proces postupného znižovania emisií skleníkových plynov do atmosféry.

Dekarbonizačné ciele boli stanovené Európskou zelenou dohodou (*European Green Deal*), ktorou sa EÚ zaviazala k:

- **zníženiu emisií skleníkových plynov o 55 % do roku 2030 oproti roku 1990,**
 - **dosiahnutiu klimatickej neutrality Európskej únie do roku 2050.**
-

Európskou zelenou dohodou sa zároveň v EÚ implementujú záväzky prijaté v rámci Parížskej dohody o klíme, ktorá predstavuje akčný plán OSN na obmedzenie globálneho otepľovania.

V rámci Parížskej dohody sa krajiny dohodli, že:

- **udržia zvyšovanie globálnej priemernej teploty výrazne pod 2 °C v porovnaní s predindustriálnymi úrovňami,**
 - **budú sa usilovať obmedziť toto zvyšovanie na 1,5 °C.**
-

Čo je skleníkový plyn?

Skleníkové plyny pohlcujú slnečné teplo, ktoré vyžaruje z povrchu Zeme, zachytávajú ho v atmosfére a zabraňujú jeho úniku do vesmíru. Skleníkový efekt udržiava teplotu Zeme vyššiu, ako by bola bez skleníkových plynov, čo významne napomáha udržiavaniu života na našej planéte.

Bez skleníkových plynov by priemerná teplota Zeme bola veľmi nízka, len cca -18 °C.

Mnohé skleníkové plyny sa vyskytujú v atmosfére prirodzene, k ich nadmernému hromadeniu však výrazne prispieva ľudská činnosť. Dôsledkom nadmerného hromadenia je zvyšujúci sa skleníkový efekt v atmosfére a klimatická zmena, ktorá sa prejavuje zvyšovaním priemerných teplôt a extrémnymi klimatickými javmi, ako sú vlny horúčav, povodne, záplavy či hurikány.

Predmetom merania a reportovania sú v súčasnosti najmä emisie oxidu uhličitého, ktorý je zodpovedný za cca 80 % objemu emisií skleníkových plynov v rámci EÚ.

Parížska dohoda o klíme sa však vzťahuje na týchto 7 skleníkových plynov:

Oxid uhličitý (CO₂)

– spaľovanie fosílnych palív

Metán (CH₄)

– výroba uhlia, ropy, zemného plynu
– poľnohospodárstvo, chov hospodárskych zvierat, skládky tuhého komunálneho odpadu

Oxid dusný (N₂O)

– lesníctvo, rybolov, poľnohospodárstvo

Fluórované uhľovodíky (HCF)

– obchodné prevádzky
– automobilový priemysel

Plnofluórované uhľovodíky (PFC)

– priemyselné výrobné procesy

Fluorid sírový (SF₆)

– izolácia elektrických vedení

Fluorodusík (NF₃)

– výrobné procesy

Zdroj: Európsky parlament, Svetová meteorologická organizácia

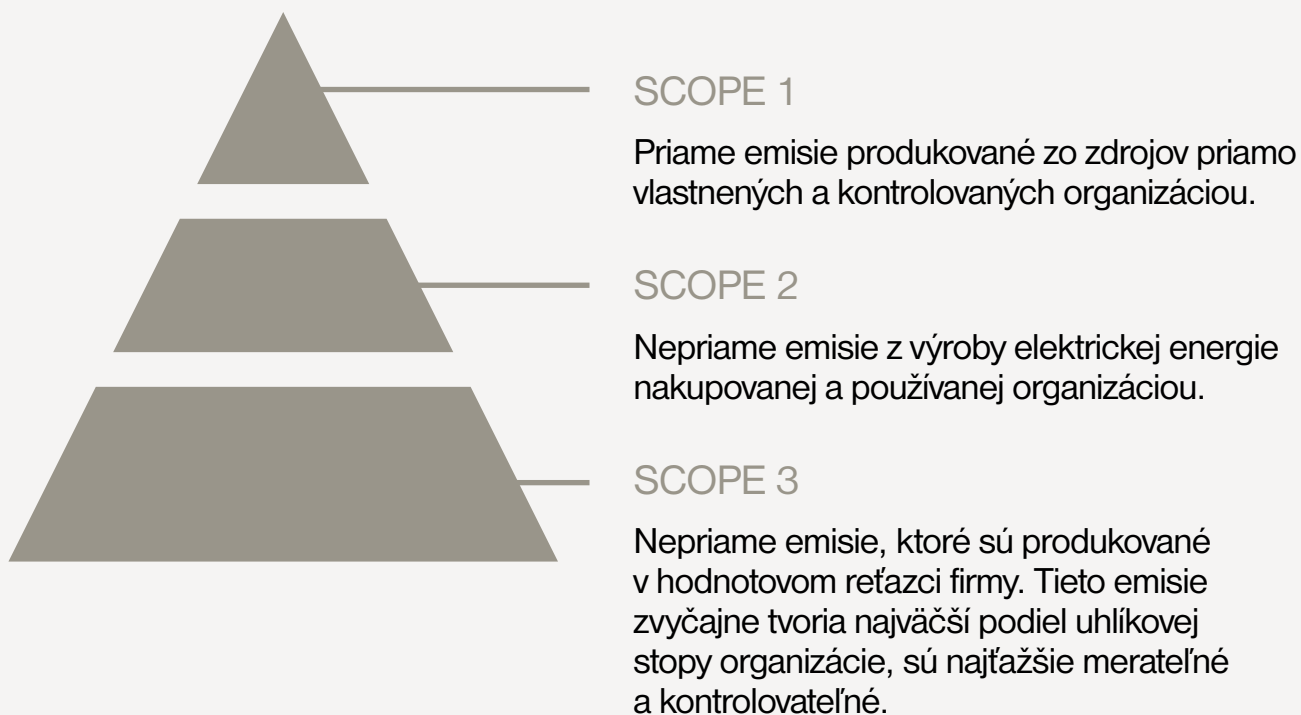
Dekarbonizácia a emisie priemyselných odvetví

Dekarbonizácia firiem a priemyselných odvetví znamená aktívne **znižovanie priamych či nepriamych emisií** produkovaných v rámci priemyselnej výroby, resp. v rámci činnosti firiem.

Medzi efektívne nástroje na podporu dekarbonizácie patrí podpora investícií do bezuhlíkových a energeticky efektívnych projektov, modernizácia technológií vo výrobnom alebo spracovateľskom procese, zmeny technologických postupov alebo elektrifikácia.

Na úspešné nastavenie dekarbonizačnej stratégie je nevyhnutné, aby firma poznala zdroje svojich priamych emisií, ako aj nepriame emisie vznikajúce v rámci jej hodnotového reťazca.

Najrozšírenejším **medzinárodným štandardom pre meranie a reportovanie uhlíkovej stopy** je tzv. **Greenhouse Gas (GHG) Protocol**, ktorý rozdeľuje emisie do troch kategórií:

Emisie Scope 3 sa vo všeobecnosti delia na tzv. **upstream**, ktoré zahŕňajú procesy vzniku produktu od získavania nerastných surovín až po samotnú výrobu, a **downstream**, kam patria emisie vznikajúce v priebehu skladovania, distribúcie až po ukončenie životnosti produktu.

Zastúpenie emisií je rôzne v závislosti od predmetu podnikania danej spoločnosti. Priemyselné odvetvia a automobilový priemysel majú veľmi často výrazne zastúpené najmä emisie Scope 1 a 2. Finančné služby (banky) majú naopak najväčší objem emisií zastúpený práve v rámci Scope 3, ktorý priamo súvisí s ich obchodnými aktivitami a investíciami.

GHG protokol ponúka niekoľko metodických postupov:

- **The Corporate Accounting and Reporting Standard**, ktorý je široko využívaný veľkými podnikmi a poskytuje im základný rámec pre vykazovanie emisií Scope 1 a 2,
- **Corporate Value Chain (Scope 3) Standard**, ktorý podnikom umožňuje vyhodnotiť objem emisií vznikajúci v ich hodnotovom reťazci, a
- **The Product Life Cycle and Reporting Standard**, ktorý je vhodný najmä pre výrobné podniky a umožňuje im vyhodnotiť emisie vznikajúce v rámci životného cyklu konkrétneho produktu.

Štruktúra emisií v SR podľa odvetví:

Emisie skleníkových plynov podľa sektorov v SR

Zdroj: Enviroportal, 2020

ESG

optikou banky

ESG optikou banky

Pre bankový sektor je udržateľnosť kľúčovou témou. Udržateľnosť a ESG sú v banke riešené v dvoch líniách.

Banka ako firma má v oblasti ESG a udržateľnosti podobné povinnosti a realizuje podobné opatrenia ako jej klienti a firmy rovnakej veľkosti. Ide napríklad o povinnosť vykazovať údaje o udržateľnosti a z nich vyplývajúci zber dát.

Banka je však predovšetkým **finančná inštitúcia** so špecifickým predmetom podnikania, z ktorého vyplývajú **dodatočné legislatívne a regulátorne povinnosti v oblasti ESG**, ktoré sa na iné subjekty mimo bankového sektora nevzťahujú.

Normy a predpisy týkajúce sa ESG sú súborom štandardov, ktoré musia banky dodržiavať s cieľom zabezpečenia obozretného podnikania z pohľadu ESG a ochrany vkladov svojich klientov voči ESG rizikám. Účelom tejto regulácie je okrem iného zabezpečiť primeraný podiel udržateľných aktív banky a splniť tak **základnú úlohu bánk v oblasti udržateľnosti**, ktorou je **financovanie udržateľných investícií klientov**.

Udržateľné aktíva sú pre banku dôležité aj s ohľadom na jej uhlíkovú stopu, keďže **uhlíková stopa bánk** je tvorená predovšetkým nepriamymi emisiami vykazovanými v rámci tzv. Scopu 3, a to hlavne **emisiami z investícií, ktorými sú aj úvery**.

Banka teda nie je schopná zredukovať svoju uhlíkovú stopu bez toho, aby tak urobili jej úveroví klienti. Preto je zber informácií o úverových klientoch a ich uhlíkovej stope významným nástrojom riadenia a plánovania redukcie uhlíkovej stopy banky.

Kľúčové normy a nariadenia z oblasti ESG zahŕňajú:

Požiadavky na zverejnenie

- Banky sú povinné zverejniť informácie o svojej ESG výkonnosti a o postupoch ich riadenia. Tieto informácie môžu použiť regulačné orgány a investori na posúdenie výkonnosti banky v environmentálnych, sociálnych a riadiacich oblastiach. Príkladom je smernica o vykazovaní informácií o udržateľnosti podnikov CSRD, ktorá ukladá bankovému sektoru povinnosť reportovať svoje údaje o udržateľnosti v prvej skupine firiem, na ktoré sa smernica vzťahuje.

Riadenie rizík

- Európsky orgán pre bankovníctvo (EBA) zverejnil usmernenia o riadení a dohľade nad ESG rizikami pre úverové inštitúcie a investičné spoločnosti. Smernice poskytujú spoločné definície ESG rizík a rozpracúvajú opatrenia, procesy, mechanizmy a stratégie, ktoré majú inštitúcie implementovať na identifikáciu, hodnotenie a riadenie ESG rizík. EBA odporúča, aby inštitúcie integrovali ESG riziká do svojich obchodných stratégií, do riadenia a riadenia rizík, a aby orgány dohľadu zohľadňovali ESG riziká pri svojich činnostiach dohľadu. Smernice sú významným krokom v integrácii ESG rizík do finančného systému a pomôžu zabezpečiť, aby boli inštitúcie pripravené na výzvy, ktoré predstavuje zmena klímy a iné súvisiace ESG riziká.

Banky sú povinné riadiť ESG riziká, súčasťou čoho je identifikácia a hodnotenie ESG rizík, vývoj stratégií na ich zmiernenie a podávanie správ o ESG rizikách zainteresovaným stranám, napríklad investorom a regulačným orgánom. Jednou z povinností bánk v oblasti riadenia ESG rizík je aj povinnosť zverejniť informácie o ESG rizikách banky v rámci tzv. **Piliara 3 Bazilejského rámca**.

Prvý súbor zverejnení týkajúcich sa ESG rizík v rámci Piliara 3, ktorý vydala Tatra banka v roku 2023, je dostupný [tu](#), v Článku 449a.

Investičné kritériá

- Banky sú povinné zohľadňovať kritériá ESG aj pri tzv. udržateľnom investovaní. To zahŕňa investície do spoločností, ktoré majú pozitívny vplyv na životné prostredie, spoločnosť a správu riadenia. V tejto oblasti je pre banky záväzná európske nariadenie Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR), ktoré vyžaduje, aby účastníci finančného trhu zverejnili informácie o tom, ako integrujú ESG faktory do svojich investičných rozhodnutí. Nariadenie SFDR bolo prijaté v roku 2019 a nadobudlo platnosť v roku 2021. Táto regulácia vyžaduje, aby finančné subjekty zverejnili informácie o svojich zásadách a postupoch, ktoré berú do úvahy pri prijímaní investičných rozhodnutí.

Implementácia noriem a predpisov z oblasti ESG je pre banky zložitý a náročný proces. Je to však dôležitý krok k tomu, aby banky fungovali udržateľným a zodpovedným spôsobom a ochraňovali vklady svojich klientov voči novým druhom rizík, ktoré prináša zmena klímy, ako aj zmena nastavenia spoločnosti smerom k udržateľnosti.

Dáta ako výzva

Viac ako 600 rámcov vykazovania spolu s rýchlo meniacim sa legislatívnym prostredím spôsobujú, že téma ESG je mimoriadne komplexná a firmy ju nezriedka vnímajú ako ťažko zrozumiteľnú. Jednoznačnosť a prehľadnosť témy zabezpečia až zodpovedajúce dáta, ktorých nedostatok je v súčasnosti hodnotený ako hlavná bariéra brániaca firmám a bankám riadne vykonávať činnosti súvisiace s udržateľnosťou.

Regulácia v oblasti ESG je však pre banky platná aj napriek nedostatku dát na trhu, čo spôsobuje, že finančné inštitúcie sa musia často spoliehať na dáta vo forme odhadov a dátových modelov. V súvislosti s implementáciou smernice CSRD však prichádza povinnosť firiem zverejňovať svoje údaje o udržateľnosti, čo prispieva k väčšej transparentnosti dát a k zníženiu rizika greenwashingu.

Zber dát od klientov je pre banky a pre plnenie ich povinností v oblasti ESG kľúčovým. Dáta však pomáhajú nielen bankám, ale hlavne klientom.

Výhody zberu dát pre firmy

- **získanie podkladov pre rozhodovanie:** ESG dáta pomôžu firmám, ich investorom, ako aj ostatným zainteresovaným stranám prijímať relevantnejšie rozhodnutia týkajúce sa investícií a obchodných operácií firiem;
- **zníženie rizika:** presné údaje pomôžu identifikovať a zmierniť riziká spojené s environmentálnymi, sociálnymi a riadiacimi výzvami. Posúdenie ESG rizík a ich vplyvu na firmu patrí k jednej z významných častí posúdenia dvojitej materiality v rámci vykazovania údajov o udržateľnosti;
- **zvýšená transparentnosť:** zverejňovanie ESG dát môže zlepšiť transparentnosť a spoločenskú zodpovednosť firiem. S tým sa spája aj zlepšenie reputácie s pozitívnym vplyvom na imidž značky a eliminácia možných obvinení z greenwashingu;
- **prilákanie investorov:** ESG dáta v kombinácii s finančnými výkazmi môžu pomôcť prilákať investorov, ktorí chcú investovať do spoločensky zodpovedných a udržateľných firiem. Očakáva sa totiž, že ESG výkonnosť firmy bude mať priamy vplyv na jej ziskovosť a návratnosť investícií investorov v budúcnosti.

Udržitelnost

a Tatra banka

The background features several overlapping, semi-transparent geometric planes in shades of gray, creating a sense of depth and movement. A prominent feature is a large, diagonal hatched pattern that spans across the middle of the image, adding texture and visual interest.

Udržateľnosť a Tatra banka

Spoločenská hodnota firiem je vnímaná aj na základe spôsobu, akým sa organizácie správajú k prostrediu, v ktorom podnikajú. Udržateľnosť je nielen o splnení si legislatívnych a regulačných povinností, ale firmu by mala sprevádzať aj v jej hodnotovom rebríčku.

Tatra banka chce byť pre svojich klientov a partnerov príkladom a implementovať prvky udržateľnosti vo svojom podnikaní a prevádzke, ako aj vo vzťahu ku svojim zamestnancom, komunitám a spoločnosti, v ktorej pôsobí.

Čo sa týka **prevádzkových záležitostí**, Tatra banka má na svojich pracoviskách zavedený systém environmentálneho manažérstva podľa normy ISO 14001. V prevádzkach sa využívajú obnoviteľné zdroje energie, ktoré sú garantované aktuálnym dodávateľom energií. V roku 2022 sa banke podarilo efektívne zredukovať množstvo produkovaného komunálneho odpadu, a to vďaka lepšiemu povedomiu zamestnancov o jeho separácii. V priebehu roka bol zavedený systém zberu biologického odpadu v priestoroch centrálnej banky, čo znížilo objem zmesového komunálneho odpadu o 75 %. Na tlač dokumentov sa využíva výlučne recyklovaný papier a zaviedlo sa aj používanie recyklovaných utierok a ekologickej kozmetiky. V súlade s princípmi udržateľnosti sa využívajú veľkoobjemové bezobalové vratné balenia kávy. K pohode zamestnancov na pracovisku prispieva vybudovanie zelenej strechy s dvomi včelími úľmi.

Trvalú udržateľnosť banka rozširuje aj za hranice svojej priamej pôsobnosti. Princípy zodpovedného podnikania rozšírila na svoj dodávateľský reťazec a pri výbere väčších dodávateľov sa v hodnotiacej matici zaviedol ESG prístup, ktorý berie do úvahy aj ekologické a sociálne kritériá. Tatra banka sa zaväzuje k ekologickému správaniu aj v oblasti dopravy, kde znižuje svoju uhlíkovú stopu využívaním elektrických áut. Banka vlastní 4 plne elektrické autá a 8 hybridných áut. V roku 2022 na čisto elektrických autách najazdili zamestnanci banky takmer 39 000 kilometrov.

Okrem ekologického správania má pôsobenie banky silný **sociálny rozmer**. Tatra banka a Nadácia Tatra banky už od svojho vzniku podporujú umenie, vzdelávanie a digitálne technológie.

Umenie

26 ročníkov Ceny
Nadácie Tatra banky
za umenie:

Generálny partner:

Vysoká škola
výtvarných umení
v Bratislave

Vzdelanie

Partner:

THE
NOBEL
PRIZE

The
Pulitzer
Prizes

TEDx

Technológie

Partner:

Kempelenov inštitút
inteligentných technológií

Sociálny rozmer sa týka aj zamestnancov, ktorých banka vníma ako najcennejšiu esenciu firemnej filantropie. Dobrovoľníctvo v rámci pracovného času s náhradou mzdy a zároveň darcovstvo sú neodmysliteľnou súčasťou jej aktivít.

Zamestnanecký grantový program **Viac pre regióny** podporuje projekty neziskových organizácií nominovaných zamestnancami Tatra banka Group, ktorí sa na nich zároveň zúčastňujú ako dobrovoľníci. Zamestnanci banky majú zároveň možnosť zapojiť sa do akcie **Naše Mesto** – najväčšieho podujatia firemného dobrovoľníctva na Slovensku, a to od samého začiatku jeho existencie. K dispozícii je tiež grantový program Nadácie Tatra banky **Prvá pomoc**, ktorý je určený zamestnancom a ich najbližším rodinným príslušníkom, ktorí sa ocitli v náročnej životnej situácii. Darovanie krvi pod názvom **Krvná banka** organizuje banka spolu s Národnou transfúznou službou SR už 12 rokov.

Súčasťou zodpovedného podnikania je aj dodržiavanie etických princípov, ktoré sú zakotvené v dokumente Princípy etického správania sa v Tatra banka Group.

Kontakty

Tatra banka, a. s.
Hodžovo námestie 3
811 06 Bratislava 1
Slovensko
www.tatrabanka.sk

Kontakt pre médiá:

press@tatrabanka.sk

Kontaktné osoby pre ESG záležitosti firemných klientov:

Danka Daubnerová
danka_daubnerova@tatrabanka.sk

Pavol Stašík
pavol_stasik@tatrabanka.sk

Redakčný tím a produkcia:

Danka Daubnerová, Dominika Gaburová,
Veronika Lanciková, Tomáš Kvašňovský

Dizajn:

MADE BY VACULIK